

Arbetsmiljö i energibolag

VÄRT ATT VETA

Mars 2010

Premiär för nyhetsbrev till arbetsmiljökommittéer i energibolag

Tanken väcktes efter att nätverket för arbetsmiljöingenjörer och -samordnare i energibolagen hade bildats på försommaren 2009. Nätverket har nu haft tre möten och erfarenhetsutbytet leder till väldigt mycket information som alla energibolag förmodligen kan ha nytta av i sin omvärldsbevakning på arbetsmiljöområdet.

Vi planerar att komma ut med ett nyhetsbrev två gånger om året. I samband med det här öppnar vi också ett avsnitt på KFS hemsida under "Projekt". Där kommer vi att lägga ut nyhetsbrev och där kan ni kontakta oss med exempel på bra praktik eller angelägna frågor att uppmärksamma. Via nyhetsbrevet kan er information förmedlas vidare till andra energiföretag.

Frågor om nyhetsbrevet besvaras av KFS Friskare Företag karin.lindgren@kfs.net

Nätverk för arbetsmiljöingenjörer och -samordnare i energiföretagen

Bildades på initiativ av Skellefteå Kraft och Borlänge Energi. Syftet är kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Nätverksmedlemmar är även Umeå Energi, Övik Energi, Sundsvall Energi, Jämtkraft, Mälarenergi, Sala Heby Energi, Söderenergi, Tekniska verken i Linköping och Öresundskraft.

Ordförande för nätverket är i år Tommy Eriksson från Skellefteå Kraft. Nästa möte blir i slutet av augusti hos Tekniska Verken i Linköping.

Hälsorisker vid arbete i sopförbränningsanläggningar

I förra avtalsrörelsen fick fackförbunden gehör hos KFS för att kemiska hälsorisker i reningsverk skulle uppmärksammas och Seko önskade i sammanhanget en belysning av hälsorisker vid arbete i sopförbränningsanläggningar.

Det visade sig finnas väldigt lite skrivet om detta och därför tog vi fram en text i samverkan med Avfall Sverige, Umeå Energi och Arbetsmiljöverket. Den är skriven så att hälsorisker (och tänkbara åtgärder) sammanfattas från det att avfallet kommer in i anläggningen till dess att askan efter förbränningen transporteras bort.

Sammanställningen gäller sopförbränning där så kallade rosterpannor används. En sammanställning för anläggningar med fluidbäddspannor är ännu inte gjord.

Dokumentet om hälsorisker vid arbete i sopförbränningsanläggningar bifogas som PDF-fil till detta nyhetsbrev.

Korrekt avluftning vid svetsarbete förhindrar kolmonoxidförgiftning

I november 2009 inträffade en dödsolycka när en licenssvetsare skulle dra in fjärrvärme i en villa i Tranås. Två liknande arbetsplatsolyckor, dock inte med dödlig utgång, finns rapporterade från Kumla och Stockholm. Det handlar om kolmonoxidförgiftning i samband med avluftning.

Arbetsmiljö i energibolag

VÄRT ATT VETA

Det finns en arbetsgrupp inom Svensk Fjärrvärme som ska utreda hur kolmonoxid uppstår vid svetsning och man kommer att genomföra tester och mätningar. Gruppen ska också ta fram nya och förbättrade rutiner och anvisningar för riskhantering och förebyggande åtgärder vid svetsning och installation av fjärrvärmeledningar.

På distributionsdagarna inom Svensk Fjärrvärme medverkade Arbetsmiljöverket med en redogörelse för kunskapsläget. Kolmonoxid (CO), som i dagligt tal kallas koloxid, bildas vid ofullständig förbränning av kolhaltiga ämnen till exempel i svetsrök. Det är en mycket giftig gas som är färg- och smaklös och som begränsar blodets förmåga att transportera syre till vävnaderna. Symtom är allt från huvudvärk och illamående till förvirring, andnöd och medvetslöshet. Förgiftningen går bara att häva med syrgas. Dödsfall inträffar efter någon minuts exponering >10 000 ppm (>1%) CO.

– Det är ännu oklart varför kolmonoxidförgiftning riskerar att uppstå i samband med svetsarbeten, säger Marianne Edblom, som är arbetsmiljösamordnare vid Övik Energi. Vi har ju haft sådana här arbetsmoment länge utan att råka ut för förgiftning. Eller som en medarbetare hos oss uttryckte det ”är det här ett problem, då hade jag varit död flera gånger om!” Men någonting är det som har förändrats vid svetsarbete eftersom det vid Arbetsmiljöverkets provmätningar nu har uppmätts höga halter CO på flera håll.

I väntan resultat av de utredningar som pågår har Övik Energi tagit fram en rutin som baseras på Arbetsmiljöverkets rekommendation. Så här ser den ut på deras intranät;

Arbete med avluftningsjobb

För att minska riskerna för CO-förgiftning – vilket snabbt kan leda till döden – ska dessa åtgärder alltid vidtas vid avluftningsjobb. Detta gäller överallt, det vill säga i kammare, vid undercentral källare och ute i det fria.

- Led alltid ut gasen till en plats i det fria om avluftning sker inomhus
- Vistas aldrig i omedelbar närhet av utströmmande avluftningsgas
- Ha uppsikt över utloppet så att ingen av misstag befinner sig i farozonen

– Vi informerar förstås egen personal och den här rutinen går in i de arbetsmiljöplaner som görs, konstaterar Marianne, men det tål ändå att tänka på hur informationen ska nå ut. Blir arbetsmiljöplanerna verkligen lästa? I Övik Energi är det numera oftast entreprenörer som utför svetsarbeten. När det är stora entreprenörsföretag så brukar de enligt Mariannes erfarenhet ha koll på vad som händer i säkerhetsfrågor. Men om ”Nisses Svets” med två anställda anlitas, hur pass väl uppdaterade är de?

Asbest i kundanläggningar vid fjärrvärmeanslutningar

– Medarbetare inom energitjänster har uppmärksammat att det kan finnas asbest i kundanläggningar där jobb ska utföras, säger Maria Born som är arbetsmiljöutvecklare vid Mälarenergi. Privatpersoner kan obetänksamt ha tagit bort material som innehåller asbest och det har resulterat i att det finns asbestpartiklar i den arbetsmiljö där arbete ska utföras. Får det se ut så här, har bekymrade medarbetare frågat och visat bilder som de har tagit i kundanläggningar.

Mälarenergi har mot bakgrund av detta gjort en riktlinje för asbest. I riktlinjen slår företaget fast att man med stöd av de allmänna avtalsvillkor som Svensk Fjärrvärme och Konsumentverket har tagit fram kan ställa krav på kund att sanera asbest innan arbete utförs. Saneringen ska utföras av

Arbetsmiljö i energibolag

VÄRT ATT VETA

utbildad person och auktoriserad firma. Mälarenergi har rätt att kräva mätning av luften vid misstanke om att asbestpartiklar kan finnas i lokalen.

– Våra anställda ska inte utsättas för asbest i sitt jobb, slår Maria Born fast. Tillsammans med cheferna för energitjänster och fjärrvärmedistribution och den berörda personalen har hon tagit fram riktlinjen. En populärversion av riktlinjen ska nu tas fram via Marknadsavdelningen för information till Fjärrvärmekunderna. Kan vi bara beskriva det här på ett pedagogiskt sätt så går det säkert att få förståelse från kunderna för den riskabla asbesthanteringen, menar Maria.

Mälarenergis riktlinje bifogas som PDF-fil till detta nyhetsbrev.

Kvalitetsgranskning av alkolås

I februari genomförde KFS ett seminarium om alkohol och narkotikatest. Bland annat handlade det om alkolås.

Det viktigt att vara noggrann i val av produkt. Vägverket har tagit fram en ”Checklista för dig som tänker skaffa alkolås”. Checklistan bifogas som PDF-fil till detta nyhetsbrev.

MHF:s testlabb för alkolås har nu ackrediterats av SWEDAC. Det har skett en utveckling där alkolås nu också finns kopplade till nyckelskåp där fordonsnycklar förvaras, till inpasseringsgrindar och till vägbommar. Läs mer på www.mhf.se. Där finns bland annat Alkolåsnytt som innehåller en massa intressanta artiklar.

Personlarm vid ensamarbete

Drifttekniker inom vattenkraftproduktionen vid Tekniska verken i Linköping använder personlarm från SOS Alarm. De arbetar ofta ensamma och är också ute med bil på ensliga småvägar.

– Trafikolyckor är alltid en risk för vår personal, säger Micke Bengtsson som är arbetsmiljösamordnare.

Nu är det på gång att även medarbetare som arbetar med värmeproduktion på yttre centraler ska få personlarm för arbete under beredskapstjänstgöring. Skulle något hända kan ett enkelt tryck på larmknappen ge SOS operatören information om vem den nödställda är, vilken position han har (GPS eller GSM) och vilket hjälpbehovet är.

Arbetsmiljöverkets föreskrift om Ensamarbete, AFS 1982:03, anger att åtgärder ska vidtas så att den som utför arbete ensam inte löper större risk för skada än om flera gemensamt utför arbetet.

– Om det finns en påtaglig olycksfallsrisk ska det ordnas så att arbetstagaren snabbt kan få hjälp i en nödsituation. Jag skulle inte vilja påstå att det är en påtaglig olycksfallsrisk i den här typen av arbete, säger Micke Bengtsson, men det finns en oro vid ensamarbete som kan hanteras med hjälp av tillgång till ett effektivt larm.

Tekniska Verken har också sett till att ha repeaters för GSM-nätet inne i sina vattenkraftstationer och även under jord så att det går att hålla kontakt med omvärlden via mobiltelefon.

Arbetsmiljö i energibolag

VÄRT ATT VETA

Arbetsmiljörevision håller engagemanget för ständiga förbättringar vid liv

Umeå Energi är arbetsmiljöcertifierade enligt standarden AFS 2001:1.

– Certifieringen hjälper oss att ha ordning och reda och en bra struktur för arbetsmiljöarbetet, säger arbetsmiljöingenjören Lars Mikaelsson. En certifiering kräver årliga revisioner och de hjälper företaget att bibehålla engagemanget.

Lars vill dock varna för att gå för snabbt fram vid en arbetsmiljöcertifiering. Den som har bråttom, och bara vill ha ett diplom på väggen så snart som möjligt, får ofta problem sedan när det är dags för arbetsmiljörevisionen.

Bygg inte större system än vad verksamheten kräver, är Lars råd, och ta inte fram fler rutiner än som verkligen behövs. Det ska vara lättskött. Gör förberedelsearbetet grundligt. Man bygger gärna underifrån och utgår ifrån verksamheten istället för ifrån certifieringen. När processer och rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet är framtagna kan man jämföra dem med certifieringskraven och justera det som behövs.

Umeå Energi har uppföljande extern revision av sin certifiering 3,5 dagar två gånger om året.

– Då granskas systemet och revisorn identifierar förbättringsområden. Det är faktiskt riktigt bra, säger Lars, vi får hjälp att se hur vi kan förbättra oss. Men man måste också ha en parallell intern revision för att få certifikat. Det blir en sorts förberedelse för den externa revisionen. Här har Umeå Energi valt att ha utbyte med Övik Energi. Jag åker till Övik och gör internrevision och så kommer de till oss och gör motsvarande, fortsätter Lars Mikaelsson. På det sättet motverkar vi hemmablindhet och att det går slentrian i internrevisionerna.

Hantering av tillbud och skador med hjälp av ENIA

Sedan i november 2009 använder Borlänge Energi ENIA.

– Det är verkligen ett bra och enkelt system, säger Arne Torsgården som är huvudskyddsombud. I mitten av februari är redan 53 händelser rapporterade i systemet. Och även om man vet att rapporteringen ökar när frågan uppmärksammas så är det ändå ett väldigt bra utfall.

– Efter en introduktion hos Svensk energi i höstas bestämde företaget sig för att gå med. Vi hade fått kritik från våra kvalitetsrevisorer att vi inte arbetade systematiskt med ständiga förbättringar och vi behövde en mer rationell hantering av tillbud och skador, berättar Arne.

Borlänge Energi lade in sin organisationsstruktur i ENIA och sedan gick man ut och till chefer och medarbetare med information. Medarbetarna registrerar i ENIA via intranätet under rubriken tillbud och olycksfall.

– Det som krävs, utöver information till alla om systemet, är att cheferna sedan svarar på rapporteringen och tar initiativ till åtgärder. Om rapporteringen inte leder till något så slutar antagligen medarbetarna att registrera i systemet, menar Arne Torsgården.

ENIA är byggt så att skyddsombuden ska vara med i utredningen av allvarliga tillbud och skador. Därför har Borlänge Energi genomfört en utbildning för skyddsombuden så att de kan vara behjälpliga för cheferna.

Arbetsmiljö i energibolag

VÄRT ATT VETA

– Det enda vi saknar i ENIA är förslagsverksamheten, säger Arne, men den lär komma in med nästa uppdatering. Det här systemet är verkligen något jag kan rekommendera andra energiföretag att börja använda.

FAKTA

Tillbuds- och skaderapporteringssystem för energibranschen, ENIA

Rapporteringssystemet har tagits fram av AFA Försäkring och anpassats av energibranschens HMS-utskott. Det är kostnadsfritt för energibolag att använda. ENIA är en webbaserad plattform för hantering av arbetsolyckor, färdolyckor, arbetssjukdomar, tillbud och riskobservationer. En fördel med ENIA är att hela energibranschen kan dela information om inträffade händelser (avidentifierade) och bli uppmärksammade på vad som behöver göras förebyggande kring olika moment.

Hörsel och ljudmiljöer är årets tema i KFS Friskare företag

En arbetsgivare behöver känna till vilka exponeringsvärden för buller som finns i arbetsmiljöreglerna och vid behov ta fram handlingsplaner för minskad exponering.

Enligt Arbetsmiljöverket är det flest män som utsätts för buller i jobbet. De refererar till senaste arbetsmiljöundersökningen som visar att var fjärde man utsatt minst en fjärdedel av arbetstiden.

Allt mer uppmärksammas också att dålig akustik på kontor där onödiga ljud ger upphov till stress, trötthet och koncentrationssvårigheter.

I år är hörsel och ljudmiljöer tema inom Friskare företag. Via KFS hemsida i tidningsartiklar ska vi öka kunskapen och framför allt ge positiva exempel på vad som kan göras. Temat ska utmynnas i ett seminarium för medlemsföretagen på KFS den 11 november.

Har ni en god praktik för att åstadkomma bra ljudmiljöer? Rapportera till oss.

Kampanjen Befria Samtalet, www.befriasamtalet.se, pågår och kan vara värd att ta del av. Den bedrivs av Hörselskadades Riksförbund och handlar om ljudmiljöer. I vår genomför kampanjen seminarier i Kalmar, Växjö, Karlskrona, Västerås, Eskilstuna, Östersund, Sundsvall och Visby. De har också med en ljudsimulator och en utställning om ljudsmarta miljöer. I höst kommer kampanjen till Gävle, Borlänge, Jönköping, Norrköping, Malmö och Halmstad.

Utbildning för BAS-P och BAS-U

Arbetsmiljöverkets föreskrift om Byggnads- och anläggningsarbete 1999:03 har anpassats till EU:s byggplatsdirektiv. Samordningsansvaret har förtydligats. Den tidigare samordningsansvarige finns kvar i form av en roll som kallas BAS-U (Byggarbetsmiljösamordnare för utförande) och dessutom har en ny funktion tillkommit i form av BAS-P (Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering).

I föreskriften räknas ett antal arbeten upp som kan innebära att man omfattas av regelverket.

– Många av dessa arbeten har vi tidigare kanske inte ansett omfattas av reglerna om byggnads- och anläggningsarbete, säger Tommy Eriksson som är arbetsmiljöingenjör vid Skellefteå Kraft. Vi sammanställde därför en lista och skickade sedan ut den till cheferna i företaget så att de kunde bedöma om de hade medarbetare som behövde utbildning i de nya reglerna. Ett 70-tal medar-

Arbetsmiljö i energibolag

VÄRT ATT VETA

tare och ett 30-tal entreprenörer och konsulter som ofta anlitas har hittills genomgått en heldags BAS-P och BAS-U utbildning i Skellefteå Krafts egen regi.

Medarbetarna inom Affärsområde Elnät har inte deltagit i den interna utbildningen utan ska gå sin utbildning hos Svensk Energi. Tommy Eriksson anser att det finns ett värde i att de på så sätt diskuterar sina specifika frågor med kursledare som känner till branschen och har anpassat sin utbildning till den.

För funktionerna i BAS-P och BAS-U behöver projektledarna dessutom en fördjupning i arbetsmiljölagstiftning och riskanalys/riskhantering. Skellefteå Kraft genomför därför som komplement en särskilt framtagen BAM-utbildning under två dagar för projektledare. Dessa har vanligen inte personalansvar och har därför inte deltagit i företagets normala 4-dagars BAM-utbildning.

Blir det då inte en förfärlig pappersproduktion med dessa riskanalyser och arbetsmiljöplaner? – Nja, säger Tommy, vi håller på att ta fram generella riskanalyser för återkommande jobb och för dessa finns också en arbetsmiljöplan klar till ungefär 75 %. Det är inte meningsfullt att göra allt från grunden varje gång, när arbetena till stora delar lika. Men de sista delarna i arbetsmiljöplanen görs alltid anpassat utifrån det aktuella arbetet som ska utföras.

FAKTA

Tips från Tommy Eriksson

Arbetsmiljöverket har tagit fram en interaktiv arbetsmiljöutbildning för de som jobbar inom byggbranschen oavsett roll (tänk på att "Byggbranschen" är ett flexibelt begrepp, och att många arbetsmoment vi gör i samband med exempelvis fastighetskötsel gör att man hamnar under denna lagstiftning, även om vi inte anser att vi tillhör "Byggbranschen".) Den ersätter naturligtvis inte en riktig BAS-utbildning, men kan fungera som en interaktiv uppslagsbok som man kan använda om man funderar över något. Läs mer på www.av.se/teman/bygg/utbildning/

Nästa "Värt att veta"

Nästa nyhetsbrev om arbetsmiljö i energibolagen kommer i september. Har du information som du vill förmedla till andra energiföretag? Det kan handla om era arbetsmiljösatningar, goda exempel eller helt enkelt sådant som kan vara värt att veta. Kontakta KFS Friskare Företag karin.lindgren@kfs.net

Hälsorisker vid arbete i sopförbränningsanläggningar

- en genomgång av vilka moment är viktiga ur arbetsmiljösynpunkt.

Texten är framtagen av Karin Lindgren KFS Friskare Företag i samverkan med Inge Johansson från Avfall Sverige, arbetsmiljöingenjör Lars Mikaelsson från Umeå Energi AB och arbetsmiljöinspektör Hans Karlsson vid Arbetsmiljöverket.

Soporna tippas ner i avfallsbunkern och lyfts maskinellt därifrån in i pannan

Under drift ska personal normalt inte vistas i bunkerhallen. Vid underhållsarbete och städning ska lämpligt andningsskydd användas.

Se föreskrift AFS 2001:03 om Användning av personlig skyddsutrustning. Det är viktigt att göra en korrekt bedömning av vilken typ av andningsskydd som ska användas. Se också föreskrift AFS 2005:17 om hygieniska gränsvärden.

Risker i momentet:

- *exponering för damm.* Med källsortering (utsortering av matavfall) blir avfallet i sopförbränningsanläggningarna torrare och dammar mer. Utöver att damm i sig kan verka irriterande för luftvägarna så kan dammet i princip innehålla alla de ämnen som förekommer i det man eldar, t.ex tungmetaller. Om man tar in särskilt avfall för eldning, till exempel tryckimpregnerat virke, då är det extra viktigt med andningsskydd.
- *explosion.* Vid höga dammhalter, och om man inte sköter underhåll och städning, finns också risk för dammexplosioner. Företaget ska själv göra bedömning om sådan risk föreligger. Se vidare i föreskrift AFS 2003:3 Arbete i explosionsfarlig miljö och AFS 1995:05 Utrustningar för explosionsfarlig miljö.
- *fallolyckor.* Kring avfallsbunkern finns fallrisk och behövs lämpliga avspärningar. I tillämpliga fall bör även fallskyddsutrustning användas.

Soporna förbränns i pannan

Risker i momentet:

- *exponering för rökgaser.* Med stigande ålder på en anläggning ökar riskerna för läckage. I väntan på reparation krävs andningsskydd mot orenade rökgaser. Det som läcker ut kan innehålla tungmetaller, dioxin (låga halter), stoft, klorider, CO (låga halter); ett urval av hela paletten av de ämnen som ingår i det man eldar.
- *exponering för het vattenånga.* Anläggningarna arbetar med förhöjda temperaturer och tryck. Om något av rören går sönder och ett läckage uppstår blir närområdet fyllt av vattenånga med väldigt hög temperatur. Risk för skållning.
- *brand.* Det kan blidas ”bakpuffar” från pannan som leder till att det slår ut eld bakvägen via tratten där bränslet går in. Det kan i värsta fall leda till brand i avfallsbunkern.

De som arbetar i denna miljö ska ha utbildning kring risker och hur man skyddar sig.

När det blir stopp i pannan och vid revision av anläggningen

Risker i momentet:

- *exponering för damm från aska.* Här ska man ha personlig skyddsutrustning med hjälm, helmask och täta skyddskläder och dessutom vara noga med den personliga hygien efter ett sådant jobb. Även vara observant på hantering av tvättvatten eller annat material som används vid rengöringen innan underhållsarbete. Man ska också se till att ventilationen är god. Arbetet utförs inte när pannan är igång, men det är en varm miljö så det gäller att vara observant på den personliga vätskebalansen.
- *Rasrisk från slagg som bildas i pannan.* Det kan falla ner slagg när man är inne och jobbar, det finns inget tak och fallhöjden är 30-40 meter. Därför byggs ett skyddstak och det görs en okulärbesiktning av var det kan vara säkert att gå in för att bygga skyddstaket (arbetet utförs i allmänhet av entreprenör, ställningsbyggare).
- I samband med underhåll förekommer det att man tar bort gretingsplan inne i anläggningen. Finns fallrisk om dessa inte kommer på plats igen när underhållsarbetet är klart. För att förhindra olyckor kan det vara bra att alltid göra fasta avspärningar, även vid kortare arbeten.

Aska från förbränningen och hanteringen av askan

Risker i momentet:

- *exponering för damm från aska.* I flygaska/rökgasreningsrest samlas dels lätta askpartiklar men också resterna från rökgasreningen. Denna innehåller oförbrukad kalk samt oförbrukad aktivt kol samt de metaller/klorider/ dioxiner som renats från rökgasen. I många fall körs denna med bulkbil till Langøya i Norge. Den körs normalt sett torr, vilket gör att om något går fel vid exempelvis lastning så kan det bli en hel del dammning. Flera har också haft problem med att förvaringsilo för detta material har satt igen/bildats bryggor så det inte vill rinna ut vid påfyllning av bulkbil. Även vid stopp och/eller underhåll i rökgasreningsutrustningen kan personalen bli utsatt för detta material. Driftpersonalen ska helst inte hantera askan, men om det ändå behövs krävs skyddsutrustning med helmask och täta skyddskläder.
- *Explosion.* Bottenaskan matas normalt sett ut i ett vattenbad för kylning. Vid för dålig ventilation kan det bildas farliga halter av vätgas och eller metangas i/kring detta vattenbad/ vilket kan leda till självantändning/explosion.

Utöver ovan nämnda risker finns också en kemikaliehantering. Här måste man ha kontroll över rör och liknande så att utrustningen inte utmattas och läckage uppstår. Personlig skyddsutrustning ska användas enligt den information som ges på kemikaliens varuinformationsblad.

De flesta anläggningar har SNCR system i sin rökgasrening för att reducera NO_x, detta innebär insprutning av antingen ammoniak eller urea. Flera anläggningar har våt rökgasrening där man tvättar rökgasen med vatten. Beroende på system och omfattning har man normalt sett något steg med väldigt lågt pH (kanske kring pH 1) Kemikalier används för att rena det vatten som renat rökgasen. Det kan handla om kemikalier för att binda exempelvis kvicksilver, flockning (bilda stora partiklar av mindre) och pH justering (till exempel NaOH). Som slutprodukt kan man få gips, men även ett slam som skall hanteras och som då innehåller föroreningarna från förbränningen

BOLAG
Mälarenergi AB

AVDELNING
Energitjänster

DATUM
2010-02-12

UTFÄRDARE
Maria Born

BETECKNING
Ange beteckning

VERSION
2.0

DOKUMENTTYP
Riktlinje Asbest

Riktlinje Asbest

Innehållsförteckning

1	Om dokumentet	1
2	Definitioner	1
3	Syfte	1
4	Text från Allmänna avtalsvillkor för konsument	2
	Riktlinjer för asbest	2
5	Ansvar.....	2
	Kunden har ett ansvar:	2
	Mälarenergi som arbetsgivaren har ett ansvar för sina medarbetare:.....	3
6	Arbetsgång.....	3
	Innan arbete påbörjas ute hos kund skall medarbetaren göra:	3
	Arbete utförs inte i lokaler som det misstänks finnas asbest i:	3

1 Om dokumentet

Rev. Datum	Reviderat av	Revideringen avser
------------	--------------	--------------------

Senast uppdaterad:		2010-02-24-
Ansvarig för efterlevnaden:		Energitjänster
Instruktion godkänd av samt datum:		Anders Tenggren
Beteckning:		
Koppling till andra dokument:		

2 Definitioner

Kund: Fysik eller juridisk person som köper en tjänst även utanför näringsverksamhet

Kundanläggningar: Innanför fastighet.

3 Syfte

Syftet med denna riktlinje är att säkerställa att anställda inom Mälarenergi inte ska utsättas för asbest i sitt arbete och att Mälarenergi tar sitt ansvar att åtgärda och säkerställa eller sanera våra egna anläggningar .

4 Text från Allmänna avtalsvillkor för konsument

(Utarbetade av Svensk Fjärrvärme tillsammans med Konsumentverket 2010)

Kundens anläggning

3.14 Konsumenten är skyldig att på leverantörens begäran lämna leverantören uppgifter om konsumentens anläggning. Konsumenten ska på leverantörens begäran företa sådana åtgärder på sin anläggning som fordras för att uppnå betryggande funktions- och driftförhållanden och för att uppfylla gällande bestämmelser.

3.15 konsumenten ska anmäla sådana väsentliga förändringar i fastighetens användning, uppvärmningsyta eller konsumentens anläggning som påverkar de förhållanden som avtalats.

3.16 Om leverantören vid inkoppling eller besiktning upptäcker felaktigheter i konsumentens anläggning, ska han underrätta konsumenten om detta. Den omständigheten att leverantören upptäckt eller borde ha upptäckt felaktigheter befriar dock inte konsumenten från ansvar för konsumentens anläggning eller skyldighet att rätta till brister i denna.

Källhänvisning:

Allmänna avtalsvillkor för konsument för leverans av fjärrvärme som används för enskilt bruk
Utarbetade av Svensk Fjärrvärme tillsammans med Konsumentverket.

Riktlinjer för asbest

5 Ansvar

Kunden har ett ansvar:

Kunden är skyldig att följa och uppfylla gällande bestämmelser och i detta ingår att sanera asbest utifrån gällande lagar och förordningar.

Dessa riktlinjer gör att Mälarenergi kan ställa krav på kunden att sanera asbest innan arbete utförs. Mälarenergi ska även på begäran få ett dokument innan arbete påbörjas som styrker att sanering utförts av utbildad person och auktoriserad firma.

Mälarenergi har rätt att kräva mätning av luften vid misstanke om att asbestpartiklar kan finnas i lokalen. Kunden ska kunna styrka genom dokumentation att mätningen genomförts av utbildad person och auktoriserad firma.

Om saneringen behöver göras ska denna vara avslutad och dokumenterad innan arbetet påbörjas i den aktuella lokalen.

Kunden är skyldig att se till att de som vistas och arbetar i fastigheten kan göra detta utan att utsätts för risker, fara eller ohälsa.

Kunden är skyldig att ta ansvar för att de lokaler han äger och ansvarar för är säkra att jobba och vistas i.

Mälarenergi som arbetsgivaren har ett ansvar för sina medarbetare:

Att se till att det vidtas de åtgärder som behövs för att förebygga att medarbetare inte utsätts för ohälsa eller olycksfall.

Mälarenergi har ansvar:

Över delar i anläggningarna som tillhör och ägs av Mälarenergi. I dessa delar har Mälarenergi ansvar över att se till att sanering eller mätning av asbest när så behövs sker innan arbete påbörjas.

6 Arbetsgång

Innan arbete påbörjas ute hos kund

Innan arbete påbörjas ute hos kund skall medarbetaren göra:

- Representant för Mälarenergi skall göra ett besök för att fastställa om asbest finns i aktuell lokal. Om misstanke finns ska detta dokumentera dels skriftligt (checklista) dels genom att på kort markera vad som behöver åtgärdas.
- Om det krävs sanering uppmärksamma kunden på denna måste vara utförd innan övrigt arbete kan utföras. Kunden erbjuds möjlighet att få saneringen utförd av godkänd saneringsfirma via Mälarenergi.
- Om sanering krävs ska Mälarenergi ha någon form av dokumentation om detta innan övrigt arbete startar.

Arbete utförs inte i lokaler som det misstänks finnas asbest i:

Denna bedömning görs av medarbetare från Mälarenergi vid besök i den aktuella lokalen. Det ska alltid finnas dokumentation på att kunden har levt upp till dessa riktlinjer innan arbete påbörjas .

Checklista

för dig som tänker skaffa alkoholås

Inledning

Alkolås bygger på en teknik som gör att bilen inte går att starta om det finns alkohol i förarens utandningsluft. Vägverket har tillsammans med Motorförarnas helnykterhetsförbund (MHF) och alkolåsleverantörerna tagit fram en lista över tekniska specifikationer och tips på vad du behöver tänka på när du funderar på att köpa alkolås.

Alkolåset är en teknisk anordning som är kopplad till bilens tändningssystem. Innan bilen startas måste föraren blåsa i alkolåsets munstycke och utandningsluften kontrolleras. Om det finns alkohol som motsvarar eller överstiger den lagliga gränsen, som i Sverige är 0,2 promille (0,1 mg/l), går motorn inte att starta. Alkolås används idag både vid rattfylleri och som kvalitetssäkringsverktyg.

Sedan 2003 pågår ett arbete med att ta fram standarder för alkolås på Europainivå, CENELEC standard (European Committee for Electrotechnical Standardization). Det pågår också tester av alkolås för att få dem godkända enligt CENELEC-standarden. Om du vill veta vilka lås som är godkända enligt standarden kan du gå in på Motorförarnas Helnykterhetsförbunds hemsida (MHF), www.mhf.se

SS-EN50436-1 antogs 2005 och används i rattfylleriprogram

SS-EN50436-2 antogs 2007 och används för alkolås med munstycke i förebyggande syfte, för kvalitetssäkring av transporter.

Checklistan kan ses som en rekommendation, som kan underlätta för dig när du ska ställa krav vid en upphandling. Förutom dina egna behov eller de användarkrav som du vill ställa på alkolåsen utifrån din verksamhet, rekommenderar vi att alkolåset uppfyller CENELEC-standarden, ovan.

Kvalitetsparametrar

Installation/Avinstallation

□ Fastsättning av centralenheten

Det är viktigt att du försäkrar dig om att installationsverkstaden gör en installation som inte lämnar några fula hål eller märken kvar efter en eventuell avinstallation av alkolåset. Om installatören gör hål eller genomföringar ska detta göras på detaljer på instrumentpanelen som enkelt kan bytas om alkolåset behöver avinstalleras. Följ i övrigt tillverkarens rekommendationer för installation och avinstallation.

□ Trafiksäker placering

Tänk på att alkolåset ska ha en trafiksäker placering, alltså inte i direkta islagsytor vid en eventuell kollision. Undvik placering framför krockkuddar eller annan teknisk utrustning.

□ Fastsättning av handenheten

Det finns idag ett flertal leverantörer på marknaden som erbjuder fastsättningskonsoller med clipsfunktion, som inte lämnar kvar några märken på instrumentbrädan.

Teknik/Användning

□ Strömförbrukning

Strömförbrukningen, i standbyläge, ska vara så låg som möjligt och inte ligga över 20 mA. Det bästa är om alkolåset inte förbrukar någon ström alls.

□ Manipuleringskydd

De flesta alkolås är idag utrustade med en loggfunktion. Med hjälp av denna kan du se att alkolåset används som det ska. Skulle föraren av fordonet försöka koppla förbi eller manipulera alkolåset så lagras denna information i låset.

Blåsteknik

Alkolåset ska vara enkelt att blåsa i, det vill säga åtgärder och teknik ska inte vara alltför komplicerade. En god idé kan vara att kontakta några alkolåsleverantörer för att testa och provblåsa olika alkolås.

Loggbok

Vi rekommenderar att du använder loggbok. Alla blås, både nyktra och onyktra blåsförsök, loggas i låset och kan läsas ut. På detta sätt kan du se både om någon försökt att blåsa med alkohol i utandningsluften och tidpunkten för det.

Rutiner vid onyktra blåsförsök

Som arbetsgivare eller kravställare är det viktigt att ta fram rutiner för hur man går tillväga när en förare har gjort ett onyktert blåsförsök. Kan resultatet kopplas till företagets alkohol- och drogpolicy eller ska alkolåset bara ses som en ren startspärr? De flesta alkolås

brukar få en tillfällig låsning första gången som någon gör ett onyktert blåsförsök men alkolåset kan även reagera på olika typer av störande ämnen, exempelvis spolarvätska, viss mat osv . Det är bra att ta fram en handledning i hur föraren ska agera i detta läge. Ett råd är att om möjligt skölja munnen med rent vatten och blåsa igen efter cirka 10 minuter.

□ **Kalibrering**

De alkolås som finns på marknaden idag ska kalibreras. Här är det viktigt att du följer tillverkarens rekommendationer för att du ska vara säker på att alkolåset fungerar som det ska. Lägg upp en plan över hur kalibreringen av alkolåset ska gå till så att detta inte glöms bort. Om du ställt krav på alkolås när du upphandlat transporter bör du även kräva in ett årligt kalibreringsintyg från transportutövaren.

□ **Serviceödstart**

All teknik kan fallera, och därför bör alkolåset vara utrustat med en så kallad servicenödstart. Om det skulle bli något fel på alkolåset så kan användaren kontakta alkolåslieferantören och få ut en kod eller liknande. Med hjälp av koden kan man tillfälligt sätta alkolåset ur spel, så att bilen kan tas till en serviceverkstad.

□ **Användning**

Försäkra dig om att det följer med en tydlig och enkel användarinstruktion, som förvaras i bilen. Instruktionerna ska vara lätta att tolka och förstå. Det är viktigt att förarna är medvetna om att de inte ska äta eller dricka precis innan de ska blåsa i alkolåset. Undvik att äta eller dricka något cirka 10 minuter innan du ska blåsa i alkolåset eller ha vatten till hands så att Du kan skölja munnen och minimera risken för munalkohol.

□ **Service**

Vid en upphandling bör alkolåslieferantören redogöra för de kostnader som kan uppkomma i samband med allmänna servicebehov. Leverantören bör även kunna redogöra för kostnader som kan uppstå inom en treårsperiod.

Drift

□ Förarbytesfunktion

För att alkolåset ska vara så användarvänligt som möjligt, bör vissa grundinställningar vara satta utifrån vad som är praktiskt för användaren. Bland annat bör alkolåset vara utrustat med en förarbytesfunktion. Det innebär att vid förarbyte på till exempel en taxi så är det den avlämnande förarens skyldighet att trycka in förarbytesknappen när han eller hon går av sitt pass, så att nästa förare måste blåsa för att kunna starta fordonet. Återstartstiden rekommenderas till 30 minuter. Det innebär att om föraren haft ett kortare stopp så krävs det inget nytt blås så länge stoppet inte varit längre än 30 minuter.

□ Jourservice

För att undvika driftstörningar bör alkolåsleverantören ha en dygnet-runt-service via telefon. Personal ska kunna guida föraren genom blåsförfarandet och identifiera och lösa eventuella problem med alkolåset.

□ Lokala serviceverkstäder

Hanteringen vid service och kalibrering blir enklare om det finns en auktoriserad återförsäljare eller serviceverkstad på din ort.

Ekonomi

□ **Kostnader i samband med alkolåset**

Alkolåsleverantören bör kunna upplysa om vilka kostnader som finns i samband med alkolåset. Det kan till exempel vara:

- Vad kostar alkolåset i inköp?
- Vad kostar installationen av alkolåset?
- Hur mycket kostar den regelbundna kalibreringen?
- Vad kostar det att byta munstycken? Vad kostar annan service?
- Vad kostar det att utnyttja journalservice via telefon?
- Vilken är den årliga kostnaden för loggbokshantering?
- Vilka kostnader medför det att avinstallera alkolåset och återställa bilen till originalutförande?

Vägverket
781 87 Borlänge
www.vv.se. vagverket@vv.se.
Tel: +46 771 119 119. Fax +46 243 758 25.

